

22 август 1968 г. ПРАГА

На 22 т.м. в 02.00 ч. посланикът беше извикан в министерството и му беше съобщено, че е наредено на Чехословашкото посолство в София да връчи на нашето правителство две протестни ноти с искане за изтегляне нашите войски от Чехословакия и освобождаване на задържаните членове на ЦК и правителството. Почти през цялата нощ имаше стрелба из града. По непроверени сведения до сега имало убити около 70 души и голям брой ранени.

Работническата милиция се изказва за изтегляне съветските и други войски от Чехословакия.

Младешите и целия народ оказват пасивна съпротива, за което непрекъснато се призовават по неконтролираната радиостанция Прага „за окупантите в нашата страна няма хляб, вода, въздух и прочие“...

23 август 1968 г.

Обстановката става все по-тежка.

Организира се открита съпротива.

От казармите се изнася оръжие и се въоръжава народът.

Ясно се върви към подготовка на въоръжена съпротива.

В момента е обявена всенародна стачка...

Това са само част от десетките донесения до Второ управление на ДС (контраразузнаването), включени в седмия пореден документален сборник на комисията по досиетата, озаглавен „**Пражката пролет и Държавна сигурност**”. Той ни връща към събитията в Чехословакия през 1968 г. Най-новото издание ще бъде официално представено на **14 март 2012 г. от 14 ч. в залата № 1 на Софийския университет „Св. Климент Охридски”**.

14

⋮

Членовете на комисията по досиетата **Георги Георгиев и Тодор Трифонов заедно с историка д-р Румяна Маринова-Христиди** са екипът, който е реализирал изданието.

То включва общо **130 фототипно отпечатани документи** (своеобразен рекорд в досегашната издателска дейност на комисията) от периода 1966-1969 г. Изследвани са над 2000 архивни единици от различни архивни фондове – на Секретариата на МВР, на Второ управление на ДС (контраразузнаването), на Трето управление на ДС (военното контраразузнаване), на Първо главно управление на ДС (разузнаването), както и на документи от служба „Военна информация” и от дирекция „Държавен военноисторически архив” във Велико Търново.

„Документалният сборник е посветен на бурните чехословашки събития от 1968 г. и дейността на българските служби за сигурност в този период. Огромният по обем архивни документи, свързани с темата и изключително подробната информация, която те съдържат, доказват тяхната активност и способност за реакция при специфична международна ситуация”, пишат във въведението си Георги Георгиев и Тодор Трифонов.

Те отбелязват, че в изданието са включени и някои по-различни документи, които формално не произлизат от ДС, но дават ценна информация за обстановката и развитието на процесите в Чехословакия. Такива документи са заповеди на Генералния щаб на Българската народна армия, с които се възлагат задачите на двата мотострелкови полка, взели участие във военната интервенция на войските от Варшавския договор, както и преводни от чешки език на листовки, призови, стихотворения и други, разпространявани в Чехословакия по време на Пражката пролет.

Подобен документ е и информацията на посланика на НРБ в Прага, с който той информира властите в София за обстановката в Чехословашката комунистическа партия още през март 1966 г. В него се посочва, че „се създава настроение срещу ръководството на ЧКП. Говори се, че то не е в състояние да осигури компетентно ръководство на ЧССР, че ръководителите нямат необходимата култура за ръководители на ЧССР, че провеждали политика, диктувана от Москва”.

При подбора на документите водещо е било желанието да се въведат в научно обръщение непознати и непубликувани досега документи, хвърлящи нова светлина върху българското отражение на Пражката пролет, уточняват от съставителския екип.

Важно е да се подчертае, че за разлика от досега издадените документални сборници в този едни от най-многобройните документи са агентурните сведения. Без съмнение те дават представа за нивото на информираност на Държавна сигурност за случващото се в Чехословакия. Както са отбелязи самите съставители информацията от агентите разкриват промяната в обстановката в някои от най-важните моменти не само по дни, но и по часове.

Публикуваната в сборника част от кореспонденция между председателя на Комитета за Държавна сигурност ген. Ангел Солаков и министъра на вътрешните работи на Чехословакия Йозеф Кудрна разкрива, че в Прага българският КДС е разполагал с **три ма агенти**,

които са били на

двойна връзка

с чехословашките комунистически служби. Единият от тях е агент, работил за Второ управление на ДС (контраразузнаването) под кодовото име

„Ростислав”.

В сборника са поместени редица негови агентурни донесения. От тях личи, че той е имал достъп до дипломатически кръгове, тъй като сведенията, които е предоставял, са свързани с различни международни позиции, както и с представители на ръководните кръгове в ЧССР.

От сборника съща така става ясно, че КДС е изготвял специални информации, които е адресирал лично до ръководителя на БКП **Тодор Живков**, който по това време е и министър-председател. „Наблюдават се редица антисъветски и антисоциалистически прояви, чиито носители са главно интелигенцията и младежта. Въпросите, които се

Сборник: Пражката пролет и Държавна сигурност

Написано от Христо Христов
Петък, 09 Март 2012 18:32

задават на откритите дискусии и събрания, будят тревога. Иска се възстановяването на буржоазните партии от 1938 г., освобождаването от работа на стари и предани на делото на социализма държавни и партийни дейци, поставят се открити провокационни антисъветски въпроси”, се посочва в една от личните строго секретни информации до Живков след януарския пленум на ЦК на ЧКП през 1968 г.

В предговора на сборника историка Румяна Маринова-Христиди може да прочетете за отражението на събитията от Пражката пролет в България и политиката за подкрепа на военна интервенция, която лидерът на БКП Тодор Живков изповядва.

Повечето за другите сборници на комисията по досиетата можете да прочетете в секцията [COMDOS](#), рубрика „Изследователска дейност“.

„Пражката пролет и Държавна сигурност”, документален сборник на комисията по досиетата, 2011 г., 524 страници.